

**ELULE AASTAID JA AASTATELE ELU!
EESTI VII OMAVALITSUSPÄEV
VILJANDI
29.09-30.09.2022**

**SULEV LÄÄNE, TIJU ARO, JAN TREI
RIIGIKOGU SOTSIAALKOMISJON
DEKLARATSIOONIST
16.01.2023**

Viljandi

Omaavalitsuspäev

Suur tänu Riigikogu sotsiaalkomisjonile!

- Oleme tänulikud sotsiaalkomisjonile ja esimees Helmen Kütile tänase kutse eest**
- Peame väga oluliseks, et komisjon võttis Eesti VII Omalitsususpäeva deklaratsiooni arutelu oma päevakorda**

1. OKTOOBER, OMAVALITSUSPÄEV

- Omavalitsuspäeva tähistame 1. oktoobril, kuna siis asuti 1866. aastal looma ning 1990.aastal taastama Eesti kohaliku omavalitsust.
- Eesti I Omavalitsuspäev toimus 4.10.2016 Riigikogu Konverentsikeskuses ning sellega tähistati 150. aasta möödumist Eesti avaliku halduse loomisest. Tegemist oli eestlaste ja lätlaste avaliku halduse loomisesega 1866, kuna 1. oktoobril jõustus esimene avaliku halduse seadus “Makoggukonna Seadus Baltia-merre kubbermangudele Ria-,Tallinna- ja Kura-male“.
- 1. oktoobril 1990. said esimestena taas omavalitsusliku staatuse Kuressare linn ning Muhu vald

Eesti VII Omavalitsuspäev pealkirjaga „Elule aastaid ja aastatele elu!“ toimus 29.-30.09.2022 Viljandis

- **Omavalitsuspäev (OVP) oli pühendatud Viljandimaa Omavalitsuste Liidu 30. ning Omavalitsuspäeva kui riikliku tähtpäeva 5. aastapäevale ning tõi kokku riigi ja omavalitsuste juhid ning teadlased, kes osalesid nii töötubades kui paneeldiskussioonides.**
- **OVP ettevalmistusprotsess algas juba aasta tagasi Zoomis, kus Helmen Kütt, Aivar Kokk, Tiiu Aro ning Sulev Lääne kohtumisel võeti vastu põhimõttelised otsused nii teema kui ka üldise korralduse osas;**
- **OVP ettevalmistus jätkus nii kohtumistel Zoomis, Riigikogus, Tallinna Ülikoolis kui ka Viljandis. Lisandusid teised koostöövõrgustiku osapooled – nii riigi kui ka kohalike omavalitsuste ja MTÜ Polis esindajad.**
- **Väga suur oli ka Tallinna Ülikooli teadlaste osalus eesotsas teadusprorektor Katrin Niglase ning ühiskonnateaduste instituudi direktori Indrek Graubergiga. Samuti ELVList Jan Trei, Sirje Ludvig, VOList Alar Karu ja paljud teised.**

VII OVP KORRALDUSKOMITEE RIIGIKOGUS

16.06.2022

Nõupidamised Viljandis ...

OVP & RIIKLIK TÄHTPÄEV 5. KORDA

- I ja II OVP toimusid Tallinnas. 2017 OVP võttis enne haldusreformi kokku 28 aastat toimunud omavalitsussüsteemi ja avaldas tunnustust selle loojatele ja arendajatele.
- OVP osalejad tegid konkreetse sadade allkirjadega ettepaneku riikliku tähtpäeva osas.
- 29.05.2018 võttis Riigikogu vastu pühade ja tähtpäevade seaduse muutmise seaduse millega 1. oktoober on riiklik tähtpäev, Omavalitsuspäev: Pühade ja tähtpäevade seaduse muutmise seadus–Riigi Teataja.
- III OVP toimus Narvas, IV Pärnus, V Saaremaal ja VI Tartus ning 2022. Viljandis juba 5. korda riikliku tähtpäevana
- Välja on kujunenud mitmed OVP traditsioonid ...

Tavaks on saanud Riigikogus esindatud erakondade juhtide paneeldiskussioon

Iga kord aga lisandub ka midagi uut: Viljandis OVP lipp koos selle õnnistamisega

OVP-I ON ETTE VALMISTATUD NING HEAKS KIIDETUD DEKLARATSIOONID

- Viljandi deklaratsiooni koostamisel osales mitmeid poliitikuid, teadlasi ning eksperte: *Tiiu Aro, Helmen Kütt, Aivar Kokk, Sulev Lääne, Katrin Niglas, Indrek Grauberg, Merike Sisask, Lauri Leppik, Kristjan Port, Leif Kalev, Katri-Liis Lepik, Rivo Noorkõiv, Aare Kruuser, Sulev Mäeltsemees, Eve East, Veikko Luhalaid, Jan Trei, Sirje Ludvig, Andre Sepp, Madis Sarik, Tanel Tammela, Katrin Markii, Kersten Kattai, Kadi Kriit, Kalle Sepp*

7.11.2022 anti OVP deklaratsioon üle Riigikogu juhatusesele, Vabariigi Valitsuse ning Eesti Linnade ja Valdade Liidu esindajatele

OVP DEKLARATSIOONIST: Eesmärkide saavutamiseks on oluline

Viljandis toimunud OVP teema oli "Elule aastaid, aastatele elu". Ühiskonna arengu oluline alus on rahva tervis ja heaolu. Eesti rahvastik vananeb ja väheneb. Ennetustegevused, millega saab mõjutada eluviisi, tervisekäitumist, inimese vastutust oma tervise eest, on tervishoiuteemade varju jäänud... Järeldus: rahvatervishoiu arendamine peab olema süsteemne ja ühendatud teiste tegevusvaldkondadega.

**1. INTEGRERIDA TERVISE TEEMAD KOHALIKE OMAVALITSUSTE
IGAPÄEVATEGEVUSSE, ARVESTADES, ET TEGEVUSED OLEKS
EESMÄRGIPÄRASED, TÕENDUSPÕHISED JA TÕHUSAD.**

**2. SUURENDADA SOTSIAAL-, HARIDUSE JA TERVISHOIU VALDKONDADE
INTEGRATSIOONI TERVISE VALDKONNA ARENDAMISEL.**

Eesmärkide saavutamiseks on oluline

3. SEADA EESMÄRGIKS RIIKLIKU STATISTIKA USALDUSVÄÄRSUS JA VÄHEN KOGUMISE BÜROKRAATIAT. UUENDADA VANANENUD STAR KESKKOND JA KAALUDA VÕIMALUSI S-VEEBI JA H-VEEBI KASUTAMISEST LOOBUMIST, KANDES ARUANDLUSE STAR KESKKONDA

4. RAKENDADA PÕHIMÕTET „TERVIS IGAS POLIITIKAS“ (TIP), SEST TERVIST MÕJUTAVAD TEGURID JA MEETMED ASUVAD SAGELI VÄLJASPOOL TERVISESEKTORIT, TEISTE HULGAS SOTSIAAL-, MAJANDUS-, KESKKONNA- VÕI MUU VALDKONNA VASTUTUSALAS. OLULINE ON KÕIKIDES VALDKONNAPOLIITIKATE KUJUNDAMISEL JA ELLUVIIMISEL ARVESTADA NENDE MÕJU TERVISELE.

5. LAIENDADA RIIKLIKKE JA KOHALIKKE ENNETUSTEGEVUSI JA KUJUNDADA TEADLIK TERVISEKÄITUMINE, MILLEGA PEAKS OLEMA HÕLMATUD PERE-, KOOLI- JA TÖÖKESKKOND NING AVALIK RUUM. ANALÜÜSIDA TERVISE ENNETUS-TEGEVUSES PREVENTIIVSELT OSALEJA VÕIMAD IIST TERVISE OSAKII FRAI DAMISEKS

Eesmärkide saavutamiseks on oluline

6. KOOSTÖÖS RIIGIGA TAGADA OMAVALITSUSE EELARVES RAHALISED RESSURSID RAHVATERVISHOIU EDENDAMISEKS KOHTADEL. PÖÖRATA ROHKEM TÄHELEPANU JA TOETUST TERVISE- JA HEAOLUPROFIILI KOOSTAMISELE NING TAGADA RAHVATERVISHOIU JA TURVALISUSE (SH TERVISEDENDUSE) VALDKONNA LÕIMIMINE KOHALIKU OMAVALITSUSE ARENGUKAVAS JA MAAKONNA ARENGUSTRATEEGIAS. PIDADA OLULISEKS TÕENDUSPÕHIST LÄHENEMIST, ET OTSUSEID TEHES TUGINETAkse EELKÕIGE STATISTIKALE JA UURINGUANDMETELE, EKSPERTTEADMISTELE, VALDKONDLIKELE TEOORIALE JA SIHTRÜHMA VAJADUSTELE.

Eesmärkide saavutamiseks on oluline

7. SEADA EESMÄRGIKS RAHVATERVISHOIU

VALDKONNA ARENDAMISSE JA TERVISEDENDUSSE SUUNATUD RESSURSSIDE EFEKTIIVSEM KASUTAMINE.

ANALÜÜSIDA VALDKONDI, MIDA SAAB KA OLEMASOLEVA PIIRATUD RAHALISE RESSURSI TINGIMUSTES PAREMINI ARENDADA (INIMESTE TEADLIKKUSE, ELULAADI, ELUVIISI KUJUNDAMINE, PSÜHHOLOOGILISE ENESEABI MEETODITE OMANDAMINE) JA INTEGREERIDES ERI VALDKONDADE TEGEVUSI (NÄITEKS HUVIHARIDUSE JA HUVITEGEVUSEGA).

OLULINE ON FÜÜSILISE JA SUHTLUSKESKKONNA KUJUNDAMINE AVALIKUS RUUMIS TERVISLIKKE KÄITUMISVALIKUID TOETAVAKS.

Eesmärkide saavutamiseks on oluline

8. SUURENDADA KOOSTÖÖD AVALIKU, KOLMANDA JA ERASEKTORIGA, MIS HÕLMAKS ERI VALDKONDI NII RIIGI KUI KA KOHALIKUL TASANDIL NING KÕNETAKS JA KAASAKS KOGUKONDI.
ARENDA DA KOHALIKE OMAVALITSUSTE KOOSTÖÖD RIIGI-ASUTUSTEGA EESMÄRGIGA KOORDINEERIDA RAHVATERVISHOIU JA TURVALISUSE ALASEID TEGEVUSI, ET ELANIKE TERVIST, TURVALISUST JA HEAOLU PUUDUTAVAD OTSUSED OLEKSID LÄBIMÕELDUD NING SIHISTATUD.
TUGEVDADA KOOSTÖÖD ÜLIKOOLIDE JA KÕRGKOOLIDEGA RAHVATERVISE ARENDAMISE VALDKONNAS.

Eesmärkide saavutamiseks on oluline

9. KOOSTÖÖS RIIGI JA VALDKONNA
ÕPPEASUTUSTEGA VÕTTA EESMÄRGIKS
TERVISEGA SEOTUD VALDKONDADE TARVIS PIISAVAL
ARVUL SPETSIALISTIDE ETTEVALMISTAMINE JA NENDE
TÄIENDKOOLITUS.
10. KAALUDA KOHALIKES OMAVALITSUSTES
RAHVATERVISE EEST VASTUTAVA SPETSIALISTI TÖÖLE
VÕTMIST, KES OSKAKSID KORRALDADA
TERVISEKÄITUMIST KUJUNDAVATE PROGRAMMIDE
LÄBIVIIMIST.

Eesmärkide saavutamiseks on oluline

Viljandi

Omavalitsuspäev

**11. TOETADA UKRAINA LIITUMIST
EUROOPA LIIDUGA NING TULENEVALT
PÄDEVUSEST NING VÕIMALUSTEST OSUTADA
OMALT POOLT IGAKÜLGSET KAASABI.**

KAVANDAMISEL ON JÄTKUTEGEVUSED ...

- **Oma mõtteid on juba esitanud ka siinolijad, eksperdina Rivo Noorkõiv jt**
- **Protsessi on kavas kaasata nii riigi ja kohalike omavalitsuste esindajaid kui ka teadlasi ning eksperte**
- **Nii võiks rohkem teada, mida tervise valdkonnas kohalikes omavalitsustes tehakse, saada ülevaade toimuvast, näiteks “näidisomavalitsuse” väljaselgitamine, olemolevate kogemuse jagamine ja rakendamine**

2023. aasta OVP korraldamise õigus anti üle Rae valda

ENAM TEAVET MAHUKAST OVP KOGUMIKUST

<https://polismtu.ee/kaujp/kogumikud/>:

Eesti Omavalitsuspäev

Ajaloost sündinud –
teel tulevikku

TALLINNA LIIKLOOL

ESTONIAN REPUBLIC

POLIS

Viljandi

TÄNAME TÄHELEPANU EEST!